

ANLÆG

I dette års budget fordeles anlægsbeløb til konkrete projekter i 2022 og 2023. Der er dels fordelt et beløb afsat til behov, der løbende opstår generelt i kommunen, og dels beløb afsat til mobilitet og infrastruktur.

I fordelingen på konkrete projekter er der to forhold, der har vægtet tungt:

- For det første er det prioriteret at gennemføre projekter, der er med til at afhjælpe klimaudfordringerne. Som en del af B2020 er der fremsat et klimaudspil, som lægger op til at arbejde med bindende årlige klimamål, så Aarhus målet om CO₂-neutralitet i 2030 opnås. Det skal følges op med handling.
- For det andet er det prioriteret at gennemføre de projekter, der er nødvendige for at følge med befolkningsvæksten, eller som er med til at bevare bygningsværdier mv.

Moesgård Vildskov

Etableringen af skov og natur er helt afgørende for målsætningen om CO₂-neutralitet i 2030. I Budgetforlig 2019 blev vedtaget, at Teknik og Miljø skulle undersøge mulighederne for at omlægge områder af Marselisborgskovene til urørt skov. Borgerrepræsentanter, lodsejere og øvrige interessenter har været inddraget i dette arbejde.

På baggrund af dette arbejde er forligspartierne enige om, at der afsættes 1,4 mio. kr. i 2022 til anlæg af 600 ha urørt skov i Marselisborgskovene mellem Oddervej mod nord og til og med Fløjstrup Skov i syd i overensstemmelse med intentionerne i scenarie 2B, men sådan at budgetrammen er halveret.

Aarhus Å – omløb om Årslev Engsø

Forligspartierne afsætter 2 mio. kroner i hvert af årene 2022 og 2023 med henblik på at sikre, at havørreden igen kan blive en del af Aarhus Å's naturlige dyreliv. Dette vil være til gavn og glæde for såvel sportsfiskerne som den almene naturinteresserede. Der er tale om en økonomisk reduktion af det fremlagte anlægsforslag, hvorfor der skal fremlægges et tilpasset projekt.

Træer i byen

Der er en stigende bevidsthed blandt byens borgere om værdien af træer i byen. Kommunens vision om 10.000 træer har stor opbakning hos borgerne, og enkelte private byudviklere og virksomheder har udtrykt ønske om at bidrage til at opfylde visionen. Der kræves dog også en øget opmærksomhed og øget investering fra kommunens side for at nå visionen.

Forligskredsen afsætter 1,775 mio. kr. i 2022 og 5 mio. kr. i 2023 til at sikre flere træer i byen, bl.a. i forbindelse med nye og nyanlagte infrastrukturprojekter, som f.eks. Paludan Müllers Vej, samt at etablere Pocket Park ved Vester Allé 15, som der reserveres 1 mio. kr. til.

Klimasikring af bebyggelse og grønne områder

Klimaændringerne som følger af den globale opvarmning forventes at medføre stigninger i antallet af skybrud og generelt større regnmængder. Der vil strømme mere vand til vandløbene og komme

et øget pres på kloakker og regnvandsbassiner – både om sommeren, når der er skybrud, men også om vinteren ved langvarige store regnskyl. Mere nedbør betyder også, at grundvandet stiger, og at lavtliggende områder risikerer at forsumpe. Det generelle havniveau vil stige, og det medfører hyppigere og kraftigere storme. Der afsættes 5 mio. kr. i 2022 og 2023. Der forudsættes medfinansiering fra Aarhus Vand på 2 mio. kr. hvert af årene, og det skal undersøges i hvilket omfang denne medfinansiering til klimasikring generelt kan øges de kommende år efter at ministeren har bebudet regelændring, så vandselskaber fremover igen skal kunne finansiere klimasikring 100%.

Bylivs- og bevægelsesaktiviteter på Aarhus Ø

Byrådet forventes at vedtage Udviklingsplanen for Indre Aarhus Ø i efteråret 2019. Herefter igangsættes realiseringen.

I udviklingsperioden, og frem til at et nyt skolebyggeri eventuelt skal igangsættes, vil området omkring Bamse Jørgensens Plads kunne bruges som et midlertidigt byrum – med en aktivitets- og sportspark og andre former for byliv. Dette vil supplere vandsportsaktiviteterne ved Bassin 7.

Forligspartierne er enige om at undersøge mulighederne for at etablere et midlertidigt rekreativt aktivitets- og sportsanlæg ved Flemming Bamse Jørgensens Plads. I den forbindelse skal muligheden for fondsmedvirken undersøges. Byrådet afsætter 1 mio.kr. til projektet.

Badeværelser

Renovering af badeværelser af arbejdsmiljømæssige hensyn løses via afsatte midler til velfærdsteknologi.

Hjemliggørelse

Der afsættes 3 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til at fortsætte hjemliggørelsen af kommunens plejehjem og lokalcentre.

Saxild Strand

Saxild Strand tilbyder døgnophold til 55+ årige borgere, som har behov for et rekreativt, sundhedsfremmende og rehabiliterende ophold samt til borgere med en kronisk sygdom. Derudover arrangeres der plejehjemsophold og ophold for sårbare ældre i eget hjem, som er identificeret af henholdsvis forebyggelseskonsulenter, Ældresagen og Vejen til nye Venner i Klostergadecentret.

Opholdene har en stor effekt for borgerne, da de styrker fællesskab og dermed mindsker ensomhed. Bygningerne er imidlertid utidssvarende og trænger til en større renovering.

Forligspartierne ønsker undersøgt muligheder for, at eksempelvis Feriefonden kan stå for udlejning af hele eller dele af værelserne i perioder herunder evt. gennem delt ejerskab eller overtagelse af et antal værelser og en klausuleret brugsret til Sundhed og Omsorg i bestemte perioder. Bidrag fra fonde, udlejning og/eller køb fra Feriefonden skal finansiere renoveringen. Forligspartierne anmoder Sundhed og Omsorg om at fremsende en byrådsindstilling vedrørende fremtiden for Saxild Strand.

Plejeboliger

I Sundhed og Omsorgs Boligplan 2019 er der redegjort for det fremadrettede behov for plejeboliger. Behovsanalysen peger på et længerevarende demografisk pres med afledt behov for anlægs-

investeringer i en årrække. Samtidig er der på området for ældreboliger identificeret en overkapacitet, der kan være med til at finansiere udbygningen på plejeboligområdet.

På den baggrund er forligspartierne enige om, at de identificerede behov for udbygning på plejeboligområdet i 2022 og 2023 finansieres via omdannelse og byudvikling af områder med nuværende pleje- og ældreboliger. Udbygningsbehovene i de efterfølgende år drøftes i forbindelse med den 10-årige anlægsplan på baggrund af en analyse af overkapaciteten på ældreboligområdet foretaget af Borgmesterens Afdeling sammen med Sundhed og Omsorg. Undersøgelsen vil fokusere på forskellige omdannelsesscenarier under hensyntagen til en række parametre vedrørende søgningen til ældreboligerne; mulighederne for andre løsninger af boligbehovet; ældreboligernes stand, beliggenhed og egnethed som ældreboliger samt geografisk nærhed til lokalcentre mv.

Ovenstående ændrer ikke på de retningslinjer der besluttet i forbindelse med indstilling om Byens Udvikling, herunder bidrag til byudviklingskontoen.

Sikring mod legionella-bakterier

En gennemgang af pleje- og ældreboliger har vist et behov for at bruge nye løsninger til bekæmpelse af legionella-bakterier. De eksisterende budgetter til bygningsvedligeholdelse kan også i nogen grad anvendes til tekniske installationer. Det forudsættes derfor, at sikringen mod legionella-bakterier finansieres af Sundhed og Omsorgs bygningsvedligeholdelsesbudget.

Faglokaler

Der afsættes 11 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til at sikre den fortsatte udbygning af faglokaler på folkeskolerne i Aarhus. Udbygningen af klasselokaler sker via de allerede afsatte midler til skoleudbygning.

Børne- og arbejdsmiljø (indeklima, toiletter, tilgængelighed)

For at skabe og fastholde et godt miljø for både børn, lærere og pædagoger i de aarhusianske skoler og dagtilbud gives der 15 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til børne- og arbejdsmiljøtiltag. I forhold til indeklima skal disponeringen ske med afsæt i indeklimatestregierne for skoler og dagtilbud, så indeklimate og toiletfaciliteterne forbedres på de skoler og dagtilbud, hvor udfordringerne er størst.

Brandalarmering

Der afsættes en pulje på 3 mio. kr. til nye og forbedrede ABA-anlæg (brandalarmeringssystemer) på MSBs sociale tilbud. Beløbet overføres fra den bevilling Byrådet har givet til etablering af ABA-anlæg på kommunens skoler. Udrulningen på skolerne er i gang, og det vurderes på den baggrund, at bevillingen på 25 mio. kr. kan reduceres med de 3 mio. kroner.

Udbygning af boliger på det sociale område

På det sociale område medfører det demografiske pres og ønsket om at flere borgere med behov for boligtilbud kan blive boende i kommunen også øget behov for boligudbygning. Samtidig kan det i flere tilfælde være med til at understøtte en positiv udvikling på driftsøkonomien, når der i højere grad kan tilbydes interne frem for eksterne pladser.

Forligspartierne er på den baggrund enige om, at en række boligprojekter på socialområdet skal igangsættes. Det drejer sig om etablering af 18 nye midlertidige botilbudspladser i et projekt der omdanner og fokuserer den eksisterende bygningsmasse på Nygårdsvej. Dertil etableres 12 almene 'ungdomsboliger' med serviceareal opført i samarbejde med en almen boligforening. Slutteligt etableres 14 midlertidige botilbudspladser efter servicelovens § 107. Samlet afsættes der 12,3 mio. kr. i 2022 og 30,2 mio. kr. i 2023 til selve byggerierne.

De to sidstnævnte projekter kræver et eksternt grundkøb eller en overdragelse af en kommunal grund for at kunne overdrages. De oplyste økonomiske forudsætninger for grundkøbet muliggør i udgangspunktet placeringer ved den ydre ringvej eller længere væk fra centrum, hvis der bliver tale om en kommunal overdragelse af grund. Ressourcer til overdragelse af grunde opsamles på en reserve og de gældende retningslinjer for overdragelse af grunde følges.

Grund til socialt tilbud i Sydhavnen

Byudviklingsplanerne for Sydhavns kvarteret har høje ambitioner om at sikre en udvikling af området der respekterer de nuværende udsatte brugere og skaber plads til, at funktionerne, der understøtter deres liv i området, i vid udstrækning bibeholdes. I form af relokaliseringer mv. af kommunale eller kommunalt støttede tilbud er der allerede afholdt udgifter på cirka 23 mio. kr. finansieret af byudviklingsøkonomien. En permanent placering af et varigt tilbud på grundstykket mellem jernbanebroerne over Spanien vil kunne medføre en samling af tilbud, der i sidste ende giver driftsbesparelser. Samtidig kan en permanent løsning understøtte udviklingen af et byggeri, der giver grobund for at undgå interessekonflikter mellem nye og eksisterende brugere af området.

Det vurderes ikke på det nuværende grundlag muligt at finansiere grundkøbet via byudviklingsøkonomien, hvorfor forligspartierne er enige om at reservere 8 mio. kr. til overdragelse af byggeriet til byggeriet. Beløbet frigives til byudviklingsøkonomien, hvis Byrådet på et senere tidspunkt beslutter at anlægge det foreslåede projekt. Af hensyn til fremdriften i byudviklingen på Sydhavnen, skal der dog tages endeligt stilling til projektets gennemførelse senest ved næste anlægsudmøntning.

Det kommende byggeri er foreløbigt estimeret til at have et bebyggelsesomfang på mellem 1.500-2.000 etagemeter. Der vurderes at være en årlig driftsbesparelse ved sammenlægning af tilbudene, men vurderingerne af størrelsen er fortsat usikre. Forligspartierne er enige om, at det også er en mulighed helt eller delvist at finansiere et projekt via kapitalisering af de årlige driftsbesparelser.

For at fastholde visionerne om inklusion og en byudvikling i økonomisk balance, skal projektet derudover indtænkes i et større projekt, hvor et antal byggeretter udbydes til private på markedsvilkår. Teknik og Miljø fremlægger senere mulighederne herfor.

Eskelunden

Der er behov for en ny koncert- og eventplads i Aarhus. En placering som et led i et bredere funderet rekreativt område i Eskelunden gør, at området samtidig kan anvendes af flere brugergrupper. En velfungerende koncertplads i Eskelund vil give Aarhus et attraktivt rekreativt område i hverdagen. Herudover vil det give en række nye muligheder for at tiltrække større events primært i form

af festivaler og koncerter og andre arrangementer til en spændende og anderledes eventplads med en særlig atmosfære. Det forventes, at området vil kunne rumme enkeltdagskoncerter med et publikum på op til 40.000 personer.

Forligspartierne er på den baggrund enige om at afsætte 18 mio. kr. i 2020 og 2 mio. kr. i 2021 hertil.

Renovering og modernisering af Risskov Bibliotek

Pavillonen ved Risskov Bibliotek er en del af både biblioteket og lokalområdets faciliteter, som bruges intensivt af lokalområdet (foreninger, borgere og bibliotek). Bygningen er i en tilstand, hvor der er behov for en gennemgående genopretning, renovering og modernisering for fortsat at kunne anvendes i de kommende år. Udover genopretningen af klimaskærmen er der behov for en gennemgribende modernisering af bygningens funktionalitet, hvis den skal leve op til det behov, der i dag er til et moderne bibliotek og medborgercenter.

Forligspartierne er på den baggrund enige om at afsætte 2,125 mio. kr. i 2022, der sammen med en egenfinansiering på 0,875 mio. kr. fra Kultur og Borgerservice vil gøre det muligt at udføre renovering og modernisering.

Kulturbygninger

Forligspartierne er enige om at afsætte 1 mio. kr. årligt i 2022 og 2023 til kulturbygninger.

Gruppe 38

Der ydes et tilskud på 1 mio. kr. i 2022 til Gruppe 38's etablering på Aarhus Ø.

Sundhedstårn

Forligspartierne ønsker at understøtte arbejdet med etablering af DGI Husets sundhedstårn. Der afsættes 2,5 mio. kr. i 2022 hertil.

Flere idrætsfaciliteter

Der er stor efterspørgsel på brug kommunens idrætsanlæg. I takt med det voksende befolkningstal i Aarhus kommer der pres på idrætsanlæggene. Byrådet har ved tidligere beslutning afsat 12 mio. kr. årligt til udbygning af idrætsanlæg. Hertil kommer særskilte bevillinger til etablering af nye kunstgræsbaner. Det er imidlertid ikke nok til at dække behovet. Ikke mindst i nye byudviklingsområder, hvor der ikke er eksisterende idrætsforeninger, er der behov for at kunne investere i fritids- og idrætsfaciliteter.

Dette behov bliver belyst nærmere frem mod den næste 10-årige investeringsplan. På baggrund af beslutning fra budgetforliget for Budget 2019-2022 arbejder Børn og Unge, Kultur og Borgerservice og Borgmesterens Afdeling på en analyse af behovet for udvidelse af skolekapacitet og tilhørende fritids- og idrætsfaciliteter. Der er også tidligere udarbejdet analyser af behovet for nye idrætsfaciliteter.

Forligspartierne ønsker, at Borgmesterens Afdeling i samarbejde med Kultur og Borgerservice og Børn og Unge udarbejder en vurdering af, om der på baggrund heraf kan gives en dækkende vurdering af behovet for fremtidig udbygning, herunder en vurdering af eksisterende kapacitetsud-

nyttelse samt mulighederne for samdrift med fx skoler, således at faciliteterne udnyttes så fleksibelt og af så mange brugere som muligt. Vurderingen fremlægges inden udgangen af november. Hvis der ikke vurderes at være et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag, anmoder forligspartierne om, at der i samme forbindelse fremlægges forslag til eventuelle yderligere analyser.

Forligspartierne afsætter allerede nu 8 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 og er derudover indstillede på at prioritere yderligere midler til udbygning af idrætsfaciliteter i eksisterende og nye byudviklingsområder den kommende 10-årige anlægsplan. Af de afsatte midler reserveres 3,1 mio. kr. til etableringen af en kunstgræsbane.

Socialmedicinsk Tandklinik

I forlængelse af afsatte midler til tandsundhedsplan ønsker forligspartierne at understøtte etableringen af Socialmedicinsk Tandklinik på en permanent placering. Hertil afsættes 2 mio. kr. i 2022.

Reserve til finansiering af grundoverdragelse

En række af ovenstående projekter medfører behov for at overdrage en grund fra grundsalgsområdet til en magistratsafdeling og projektet. Der ligger en række antagelser bag udregningen af finansieringsbehovet til grundkøb, som kan vise sig at være over- eller underfinansieret. For at give magistratsafdelingerne en sikkerhed i planlægningen i forhold til den besluttede ramme for den konkrete grund udlignes differencerne over grundsalgsøkonomien. Alle beløb til finansiering af grund opsamles derfor på en reserve, der udmøntes efterhånden som der søges anlægsbevilling og i overensstemmelse med beslutningerne i budgetforliget. Reserven opsamler også finansieringsbeløb fra eksempelvis den lejefinansierede del af finansieringen af grunden.

Klimatilpasning af store veje

De øgede nedbørsmængder og hyppigere ekstremvandstande risikerer at give oversvømmelser af bebyggelse, infrastruktur og grønne områder. Særligt vigtigt er det, at sikre det kritiske vejnet, som rummer beredskabets redningsveje og øvrige større veje. Samlet er vurderet, at omkostningen til afhjælpning af alle de 63 kendte 'bluespots', hvor der er brug for at foretage klimatilpasninger, vil beløbe sig til ca. 150 mio. kroner. Forligspartierne er enige om at afsætte 15 mio. kroner i hvert af årene 2022 og 2023 til håndtering af de mest kritiske 'bluespots' på vejnettet. Der skal gennemføres store investeringer i de kommende år, og der skal tilvejebringes et solidt beslutningsgrundlag herfor. Der forudsættes medfinansiering fra Aarhus Vand på 6 mio. kr. hvert af årene, og det skal undersøges i hvilket omfang denne medfinansiering til klimasikring generelt kan øges de kommende år efter at ministeren har bebudet regelændring, så vandselskaber fremover igen skal kunne finansiere klimasikring 100%. Afledte besparelser på vejafvandingsbidrag skal også indregnes.

Trafikcentral og ITS-løsninger

For at sikre en bedre udnyttelse af kapaciteten i infrastrukturen i Aarhus er der brug for at etablere en trafikcentral. Målet er at skabe en bedre fremkommelighed for trafikken generelt, og især med fokus på busfremkommelighed, trafikstyring ved akutte hændelser samt fri passage for udrykningskøretøjer. Forligspartierne er enige om at påbegynde investeringerne i teknologiske løsninger ved at anvende 13,5 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023. Beløbet afsættes som en reserve til brug for opgradering af signalanlæg, indkøb og opstilling af udstyr til trafikregistrering og trafikinformation med videre. Teknik og Miljø afsøger mulighederne for automatiserede løsninger

og udarbejder forslag til anvendelse af midlerne, herunder et gennemarbejdet bud på et fremadrettet drifts-setup for hele ITS-området.

Til drift af trafikcentral og ITS-anlæg afsættes 3,5 mio. kr. årligt fra 2020. Beløbet finansieres som en varig reduktion af MOVE-midlerne.

Fossilfri busdrift i Aarhus fra 2027

Forligspartierne er enige om, at omlægge hele busparken på 180 bybusser i Aarhus til el-drift. Og at ambitionerne højnes så omlæggelsen er tilendebragt senest i 2027. Bybussernes CO₂-udledning, som i dag udgør ca. 6.000 tons pr. år vil således blive reduceret til 0 i 2027. Forligspartierne ønsker tilsvarende, at Aarhus Kommune i samarbejde med Midttrafik og Region Midtjylland arbejder for, at også de blå busser, der kører i Aarhus, gradvist bliver fossilfrie frem til 2027.

Selve indkøbet af elbusser til udskiftning af de nuværende dieselbusser vil skulle foretages af leverandøren af bustrafikken, og det vil indgå i den løbende driftsudgift. Etablering af anlægget til opladning af busserne indebærer opstilling af mindst 63 ladere i alt fordelt på de tre busanlæg. Den samlede omkostning til dette vurderes på nuværende tidspunkt at kunne blive op til 50 mio. kroner. Heraf 13 mio. kroner til tilslutningsbidrag til elnetselskabet, og 37 mio. kroner til etablering af laderne. Omstillingen må ikke forceres for meget, da teknologien stadig er under udvikling. Ladeinfrastrukturen skal opbygges, og busproducenterne skal kunne følge med efterspørgslen. Samtidigt vil en alt for forceret udskiftning af dieselbusser medføre betydelige økonomiske tab.

Ladeinfrastruktur vil i et vist omfang kunne etableres i etaper, efterhånden som elbusser holder deres indtog på det enkelte busanlæg. Det må dog forventes, at en stor del af anlægsudgifterne kommer nogle år før de sidste busser er anskaffet og omstillingen tilendebragt. I 2022 og 2023 afsættes de første 21 mio. kroner til etablering af ladeinfrastrukturen fordelt ligeligt mellem de to år. Denne og fremtidige udgifter finansieres af MOVE-midlerne.

Busfremkommelighed

Der afsættes 15 mio. kr. i både 2022 og 2023 med henblik på at øge busfremkommeligheden. Pengene skal benyttes til anlægsprojekter, der skal gøre det lettere for busserne at passere gennem trafikken. Hvilke initiativer, der bliver tale om, afhænger af den igangværende kortlægning af fremkommelighedsproblemerne samt de mulige afhjælpningsforslag hertil. Anderledes trafikregulering, herunder andre signalprioriteringer og særlige busbaner kan blive en del af løsningen.

Cykelhandlingsplan

Forligspartierne er enige om, at der er brug for at afsætte midler for at tage de næste store skridt i realiseringen af Cykelhandlingsplanen. Investeringerne følger tre spor.

Cykelforbindelser til oplandsbyer

En af Cykelhandlingsplans indsatser er et sammenhængende cykelrutenet, hvor oplandsbyer bindes sammen med hovedrutenettet. Indsatsen skal forbedre fremkommeligheden, sikkerheden og trygheden for cyklister i oplandet mellem oplandsbyer og mellem oplandsbyer og midtbyen. Der vil blive lavet et analysearbejde, hvor strækninger fra cykelhandlingsplanen og ønsker fra fællesråd vil blive indarbejdet i en prioriteringsmodel. Denne model vil ligge til grund for de anlæg,

der vil blive udført. Forligspartierne afsætter 3 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til cykelforbindelser til oplandsbyer.

Cykelsti fra Solbjerg til Tranbjerg

Derudover er forligspartierne enige om, at der hurtigst muligt etableres en cykelsti fra Solbjerg til Tranbjerg, så Solbjerg kobles på cykelstinet fra Tranbjerg og videre rundt i Aarhus Kommune. Det vil understøtte mobiliteten i den pågældende del af kommunen. Den samlede omkostning er 8 mio. kr. Der afsættes 5,5 mio. kr. til formålet i 2023, og de 2,5 mio. kr., der tidligere er afsat til at ændre strækningen til en 2-1 vej, anvendes i stedet til anlæg af en særskilt cykelsti.

Cykelsti til Borum

Fra den øgede ramme til cykelhandlingsplan prioriterer forligspartierne at medfinansiere en cykelstiforbindelse til Borum, såfremt der ikke findes finansiering ifbm. udvidelsen af Viborgevej.

Øvrige investeringer i cykelforbindelser

Forligspartierne er endvidere enige om at afsætte 6 mio. kr. i 2022 og 7 mio. kr. i 2023 til en generel styrkelse af initiativerne i cykelhandlingsplanen. Ønsket er således at forbedre forholdene og sikkerheden for cyklisterne samt at etablere og udbygge cykelforbindelser, der skal gøre cyklen til et attraktivt transportmiddel i hele kommunen.

Ombygning af kryds

Den bynære byomdannelse langs Søren Frichs Vej medfører en del ny biltrafik. Men især forventes en stor stigning i mængden af cykeltrafik, fordi arealerne ligger i bekvem afstand til Midtbyen. Samtidig skal alle skolebørn fra Godsbanen og Trianglen gå i skole på Læssøesgades Skole. Den eneste skolevej, der kan anvises, er via Ringgadebroen, hvilket betyder, at der i krydset Ringgaden / Søren Frichs Vej er et ekstra behov for sikre forhold for små cyklister.

Der er behov for "at tænke ud af boksen" for at finde en anden, og mere utraditionel løsning. Til at udvikle scenarier for en holdbar løsning reserveres 2 mio. kr. fra i 2023.

Støjhandlingsplan

Som led i støjhandlingsplanen blev der peget på muligheden for at etablere støjskærme langs de støjbelastede veje i kommunen, der ikke er forsynet med støjafskærmning. Der er desuden peget på udbedring af støjskærme, der på grund af udviklingen i trafikken er blevet utilstrækkelige eller trænger til udskiftning på grund af nedbrud. Der er som udgangspunkt udpeget 10 aktuelle strækninger, hvor det vil være relevant at etablere en ny støjafskærmning.

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 5 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til formålet.

Fremkommelighed på Ringvejen

Der er fremkommelighedsproblemer på Ringvejen i myldretiden, både for kollektiv trafik og biler. For at fremtidssikre infrastrukturen skal der gennemføres vurderinger af, hvordan og i hvilken takt kapaciteten skal forbedres på Ringvejen. Der kan være tale om niveaufrie kryds, som vil øge rejsehastigheden for den gennemkørende trafik. Der kan også være tale om at øge vejkapaciteten på strækninger. Og fremkommeligheden for den kollektive trafik kan øges ved at etablere en fuld BRT-løsning eller ved at forbedre fremkommeligheden på de mest udsatte delstrækninger.

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 2,5 mio. kr. i hvert af årene 2022 og 2023 til analyse, skitseprojektering og VVM.

Undersøgelse af alternativer til Rutebilstationen

I regi af en helhedsplan for området omkring Aarhus H arbejdes der med en omdannelse af areaerne ved Rutebilstationen. Der vil derfor være brug for at finde alternativer, så en række primært regionale busforbindelser ikke har endestation i midtbyen, men fx ved et letbanestop. I den forbindelse skal der overvejes gennemkørende linjer og eventuelt muligheder for afkorting af nogle busruter udenfor den centrale midtby. Forligspartierne er enige om at afsætte 2 mio. kroner i 2022 med henblik på undersøgelse af mulige alternativer. Undersøgelsen gennemføres i samarbejde mellem Borgmesterens Afdeling, Teknik og Miljø og under inddragelse af Midttrafik og Region Midtjylland.

Sikre skoleveje

Forligspartierne er enige om, at sikkerheden skal øges på skolevejene. Hvis ruten til og fra skole af forældrene ikke opleves sikker, kan der opstå en negativ spiral, hvor den usikre skolevej leder til, at flere og flere forældre kører børnene i skole. Det er i forskningen anerkendt, at børn og unge, der går eller cykler til og fra skole, også bevæger sig mere resten af dagen. Børnene får dermed styrket deres sunde vaner ved at transportere sig selv til skole. At børnene selv transporterer sig til skole vil også yde et vigtigt bidrag til at reducere CO₂udslip og trængselsproblemer, især i situationer hvor forældrene vælger kollektiv trafik eller cykeltransport til fordi børnene ikke skal afleveres ved skolen.

Forligspartierne er enige om at investere i mere sikre skoleveje, så der vil kunne iværksættes en positiv, selvforstærkende udvikling hen imod et mere sikkert trafikalt miljø, hvor forældre er trygge ved at lade børnene og de unge fragte sig selv til gavn for børnenes sikkerhed, trivsel og sundhed. På den baggrund afsættes 4 mio. kr. i både 2022 og 2023. Af de samlede afsatte midler reserveres 0,8 mio. til at gennemføre pædagogiske indsatser og inddragelse af forældre og lokalsamfund med det formål at få flere børn til at bevæge sig aktivt i skole, og samtidig påvirke forældrenes transportvalg. I det videre arbejde vurderes mulighederne for at fastsætte konkrete måltal.

Forbedret sikkerhed ved Aarhus Å og havnefronten

Ved en sikkerhedsvandring i februar 2019 langs Aarhus Å og havnefronten, med deltagelse af Østjyllands Brandvæsen, Østjyllands Politi og Trygfonden, var konklusionen, at der er behov for flere sikringstiltag, og for at følge udviklingen af teknologiske muligheder på området.

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 1,9 mio. kr. i 2020 til udbygning af sikkerhedsforanstaltninger langs Aarhus Å og havnefronten, herunder opsætning af flere redningskranse, stiger, bedre belysning, hegn, redningswire, samt til pilotprojekt med termiske kameraer. Der afsættes derudover 0,2 mio. kr. til driften. Teknik og Miljø afsøger herudover mulighederne for ekstern medfinansiering fra fonde.

Fredeliggørelse, begrønning og parkering i boligområder

I mange af især Midtbyens boligområder er gaderummet præget af en del gennemkørende trafik, nogle gange i meget høj fart. Dette resulterer i støjgener, forringet luftkvalitet og generel utryghed

for beboerne, der oftest færdes til fods i områderne. Endvidere er der mange steder mangel på parkering, grønne områder og gadetræer. Forholdene kan forbedres via sammentænkning af forskellige gade- og byrumsprojekter i de enkelte bydele. Forligspartierne er enige om at afsætte 5 mio. kr. i to år, så indsatsen i 2020 og 2021 kan videreføres i 2022 og 2023.

Udvidelse af Torshøjvej fra 2 til 4 spor

I forbindelse med etablering af Bering-Beder Vejen vil vejstrækningen mellem den nye Bering-Beder Vej og frem til Aarhus Syd Motorvejen blive så belastet, at det vil være nødvendigt med en udbygning af den eksisterende Torshøjvej fra 2 til 4 spor og dialog med Vejdirektoratet om udbygning af rampekrydsene. Forligspartierne afsætter på nuværende tidspunkt 8,6 mio. kr. til projektet på en reserve med udmøntning, når der foreligger statsligt tilsagn om finansiering af ramper.

Letbane på Aarhus Ø

Forligspartierne ønsker, at Teknik og Miljø fremlægger et beslutningsgrundlag for etablering af letbane på Aarhus Ø, herunder en belysning af konsekvenserne for trafikafviklingen i Nørreport-krydset.

Fremkommelighed og grøn omstilling

Et velfungerende mobilitetssystem med god fremkommelighed for alle er en forudsætning for, at Aarhus er en god og sikker by at transportere sig rundt i og kan fastholde sin markante vækst i indbyggere og arbejdspladser. Aarhus er centrum i den største og vigtigste danske vækstregion uden for hovedstaden.

Befolkningstallet i Aarhus Kommune stiger hvert år med cirka 5.000 mennesker. Det lægger et stort pres på vores mobilitetssystem, og der er brug for at arbejde systematisk med forbedringer af fremkommeligheden på indfaldsveje, ringvejssystemer, i midtbyen og helt generelt i myldretidsperioderne. Væksten vil i stigende grad kræve handlinger og valg, der kan skabe god mobilitet for alle gennem et sikkert og klimavenligt mobilitetssystem med attraktive transportvalg for borgere og virksomheder. Med afsæt i 'Mobilitet frem mod 2050' og en analyse af de samlede infrastrukturudfordringer anmodes Teknik og Miljø om at komme med forslag der kan indgå i den samlede anlægsprioritering i forbindelse med den 10-årige anlægsplan.

Forligspartierne er enige om, at der skal tages et samlet blik på, hvad det vil kræve af mobilitetssystemet at understøtte byens vækst. Visionen er, at det samlede mobilitetssystem løbende udvikles med målrettede initiativer på vejnettet, med intelligente mobilitetssystemer, styrkelse af kollektiv trafik, cykling og gang, så der i takt med den teknologiske udvikling skabes varige løsninger, der forener de trafikale behov med den grønne omstilling.

Belysning/tryghed

Gennem de seneste år er halvdelen af gade- og vejbelysningen udskiftet til mere miljøvenlige LED-lyskilder. Baggrunden har været krav fra EU om udfasning af kviksløvbaserede lyskilder. Udgifterne er finansieret af de energibesparelser, som man herved kan opnå. Samtidig giver LED-belysning mulighed for at dæmpe belysningen i aften- og nattetimerne, i stedet for som før at slukke hver anden gadelampe.

Forligspartierne ønsker at gå videre ad denne vej, og sikre udskiftning af den resterende halvdel af gade- og vejbelysningen, selvom dette ikke er et lovkrav. Indsatsen, som vil koste 80-100 mio. kr., kan finansieres af de afgiftslettelser på el, der tidligere er besluttet af Folketinget (afskaffelse af PSO-afgiften over perioden 2017-2022 og nedsættelse af den almindelige elafgift over perioden 2019-2025).

Afgiftslettelserne kan desuden finansiere en overgangsløsning, hvor den eksisterende nattesænkning på den resterende gadebelysning kun finder sted mellem kl. 24:00 og 06:00, i en fireårig periode. Afgiftslettelserne kan også finansiere en vis, supplerende indsats med lysprojekter, supplerende belysning m.v.

Projektet vil skabe øget tryghed og bedre trafiksikkerhed, samt forebygge kriminalitet. Projektet vil også medvirke til at reducere CO₂-udledningen fra gadebelysningen, og dermed bidrage til at realisere målsætningen om CO₂-neutralitet i 2030.

Der fastlægges et driftsfinansieret anlægsprojekt, hvor anlægsomkostningerne og de første års merudgifter til reduceret natsænkning betales tilbage via reduktioner af eludgifterne over en 20-årig periode.

Pilotprojekt med førerløse elbusser

I efteråret 2020 flytter Molslinjen efter planen til Østhavnen. Med sigte på at lette adgangen til den nye færgeterminal for gående passagerer samt understøtte havnens arbejdspladser med kollektiv trafik undersøges mulighederne for i et pilotforsøg at idriftsætte førerløse elbusser mellem Dokk1 og den nye færgeterminal. Pilotprojektet forudsættes gennemført i et partnerskab mellem Aarhus Kommune, Havnen og Molslinjen. Mulighederne afsøges og Teknik og Miljø fremlægger resultaterne af undersøgelsen for Byrådet.